

LLVH HSG - Lí luận văn học hsg lớp 9

Sư phạm Ngữ văn (Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2)

Đề 1: *Một người nghệ sĩ chân chính phải là nhà nhân đạo từ trong cốt tủy* (Chekhov)

1. Giải thích:

- *Người nghệ sĩ chân chính*: là người ý thức được thiên chức của mình trong quá trình sáng tạo là “nâng đỡ cái phần tốt đẹp để trong đời có nhiều công bằng và yêu thương hơn”, tác phẩm của họ sinh ra là vì con người, hướng đến cuộc sống tốt đẹp của con người.

- *Là nhà nhân đạo từ trong cốt tủy*: có nghĩa là người nghệ sĩ phải có lòng nhân ái, yêu thương con người. Hơn thế, Sê- khốp còn đòi hỏi tình cảm nhân đạo ở người nghệ sĩ phải là thứ căn bản, có chiều sâu “ từ trong cốt tủy” chứ không phải tình cảm nông cạn, hời hợt, mơ hồ. Tình cảm nhân đạo trở thành phẩm chất không thể thiếu của người cầm bút. Nếu không có tấm lòng nhân đạo thì không thể trở thành nhà văn chân chính. Nhân đạo chính là cái tâm của người nghệ sĩ.

-> Ý nghĩa của câu nói khẳng định nhà văn chân chính là *nhà văn phải có cái nhìn, tấm lòng nhân ái, yêu thương đối với con người*.

2. Bàn luận

- Đó là một ý kiến hoàn toàn đúng đắn.

- Bởi vì:

+ Đối tượng phản ánh của tác phẩm văn chương là con người và vạn vật. Nhà văn sáng tác các tác phẩm, một mặt phản ánh hiện thực, mặt khác bày tỏ tình cảm với con người và vạn vật. Tác phẩm là tiếng nói của tâm hồn, cảm xúc của người sáng tác, được hình thành, nảy nở từ tình cảm của tác giả đối với cuộc sống, con người, quan trọng nhất là tình yêu thương.

+ Tình cảm không chỉ là cội nguồn của văn chương mà còn là thước đo giá trị của tác phẩm văn chương chân chính. Đó là giá trị nhân đạo, là những ý nghĩ nhân văn sâu sắc mà nhà văn gửi gắm trong tác phẩm. Một nghệ sĩ chân chính khi bắt đầu cầm bút sáng tác, cái đầu tiên anh đưa vào tác phẩm của mình phải là vấn đề nhân sinh- “nghệ thuật vị nhân sinh”. Ở đó con người luôn được đặt ở vị trí hàng đầu, trong mối quan tâm thường trực của nhà văn.

+ Nhà văn viết một tác phẩm để gửi vào đó cách nhìn sâu sắc về con người- nghĩa là một phát hiện, khám phá mới mẻ, độc đáo, đầy ý nghĩa riêng của nhà văn về thế giới nhân sinh. Cách nhìn ấy, phát hiện ấy trước hết là cách cảm về con người trong nỗi khổ, cả niềm vui và cái đẹp. Bày tỏ tình thương, lòng trắc ẩn trước đớn đau của cuộc đời và ca ngợi cái đẹp trong cuộc sống, đó là thiên chức của nhà văn.

+ Một nhà văn đích thực đồng thời là nhân đạo chủ nghĩa lớn và phải đặt cái tâm của mình lên trang giấy. Thiếu lòng yêu thương, tác phẩm văn học chỉ còn là một cái hồ chết, tù hãm và đầy bùn lầy nước đọng. Nhà văn giống như nhà giải phẫu tâm hồn đầy tài năng, mỗi trang văn, trang thơ đều là trang lòng trải trên mặt giấy.

Đề 2: *Nhà văn tồn tại trên đời trước hết để làm công việc giống như kẻ nâng giắc cho những người cùng đường tuyệt lộ, bị cái ác và số phận đen đui dồn đến chân tường, đi bệnh viện cho những con người không còn được ai bệnh viện.*

1. Giải thích

- “*Những người cùng đường tuyệt lộ*” hay “*những con người không còn được ai bệnh viện*”: là những người có số phận bất hạnh, có cuộc đời khổ đau, bế tắc. (Đau khổ ấy hoặc là do “cái ác”, hoặc là do “số phận đen đui” mà phải rơi vào cảnh “bước đường cùng”).
  - Nhà văn là “*kẻ nâng giắc*” cho những số phận ấy: Nghĩa là nhà văn là người an ủi, động viên, chia sẻ, nâng đỡ con người, đặc biệt là những con người đau khổ.
  - Hơn thế, nhà văn còn phải biết “*bệnh viện*” – tức là biết đấu tranh với nhiều cái xấu, cái ác để bảo vệ con người, nhất là những con người không còn được ai che chở.
- => Cả ý kiến khẳng định, đề cao vai trò, thiên chức và cũng là trách nhiệm, nghĩa vụ của nhà văn đối với cuộc đời; đồng thời đó cũng là vai trò quan trọng của văn học với con người: Phải có tấm lòng nhân đạo, biết cảm thông, yêu thương và đấu tranh để bệnh viện, bảo vệ những cuộc đời bất hạnh.

2. Bàn luận

- Đó là một ý kiến đúng đắn xuất phát từ chức năng văn học và sức mệnh của nhà văn.
- Bởi vì:
  - + Trước hết, mục đích của sáng tạo nghệ thuật là nâng cao tinh thần con người. Vì thế việc nhà văn dùng ngòi bút để “*nâng giắc*”, “*bảo vệ*” con người là điều tất yếu. Hơn thế, “*văn học là nhân học*”, văn chương không đơn thuần là văn chương mà phải là những trang đời chứa đựng những triết lí nhân sinh cao cả. Nhà văn lúc đó trở thành nhà nhân đạo chủ nghĩa, luôn xót thương đồng cảm, hướng tới khát khao, mơ cho con người một cuộc sống đẹp đẽ hơn, công bình hơn, bác ái hơn.

Đề 3: *Nhà văn phải là người gặng đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người.* (Nguyễn Minh Châu)

I. Mở bài:

- Huy gô từng nói: Có một cảnh tượng rộng lớn hơn đại dương đó là bầu trời, có một cảnh tượng rộng lớn hơn bầu trời đó là thế giới tâm hồn con người. Có thể nói, thế giới tâm hồn con người đầy phức tạp và bí ẩn bởi mỗi người là một tiểu vũ trụ riêng không lặp lại bao giờ. Cho nên, thiên chức của nhà văn là suốt đời đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu bên trong tâm hồn con người, cũng từ đó cho người đọc một bài học về sự trông nhìn và thưởng thức.

- Chính vì vậy, bàn về thiên chức của nhà văn, Nguyễn Minh Châu khẳng định: *Nhà văn phải là người gặng đi tìm những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn của con người.*
- Truyện ngắn ..... một minh chứng tiêu biểu, góp phần làm sáng tỏ nhận định trên.

II. Thân bài

1. Giải thích:

- *Những hạt ngọc ẩn giấu trong bề sâu tâm hồn con người* – là nét đẹp khuất lấp, ẩn sâu trong tâm hồn con người mà ta mới nhìn không thể thấy được, thường ẩn mình trong bề ngoài thô kệch, xấu xí....

+ Vẻ đẹp ấy là vẻ đẹp của một tình yêu thương gia đình, yêu thương chồng con.

+ Đó là vẻ đẹp của một nhân cách sống, một khát khao sống, nghị lực sống cao đẹp.

➔ Cả ý kiến khẳng định: Những vẻ đẹp ấy trong văn học thường rất bình dị, thường bị khuất lấp đi sau những cuộc đời, những số phận, những hoàn cảnh bất hạnh. Nhiệm vụ của nhà văn là phải phát hiện, khám phá ra điều đó để nó luôn đẹp đẽ, sáng trong như những hạt ngọc.

2. Bàn luận

- Đó là một ý kiến đúng đắn khi đánh giá về thiên chức của nhà văn, chức năng của văn học.

- Bởi vì:

+ Xuất phát từ chức năng của văn học: Văn học là nhân học nên văn học luôn muốn hướng con người đến những gì cao đẹp nhất. Thế giới tâm hồn con người phong phú, cao đẹp nhưng không dễ nhận ra. Vì vậy, nhà văn, bằng năng lực của mình cần khám phá, phát hiện và đưa cái đẹp ấy vào tác phẩm nghệ thuật, giúp người đọc rung động, cảm nhận và hướng tới chân, thiện, mỹ.

Đề 4: *Một kết thúc bất ngờ bao giờ cũng chứa đựng kịch tính và sự thú vị, đặc biệt sẽ gây ấn tượng và sự liên tưởng sâu xa, tạo cho tác phẩm có vang hưởng.*

1. Giải thích:

- “*Kết thúc bất ngờ, chứa đựng kịch tính*”: cái kết đem lại ngạc nhiên, ngỡ ngàng, không ngờ tới.

- “*Kết thúc...gây ấn tượng...sự liên tưởng sâu xa, ...vang hưởng*”: Trang văn khép lại nhưng nó vẫn có dư ba, ám ảnh, day dứt; người đọc vẫn không thôi suy nghĩ, trăn trở.

-> Nhận định đề cập đến vai trò của kết thúc câu chuyện đem lại cho người thưởng thức. Kết thúc truyện ngắn không phải chỉ có ý nghĩa là dừng lại hay là sự kết thúc câu chuyện, kết thúc số phận nhân vật, kết thúc mâu thuẫn mà kết thúc truyện còn gợi mở ra nhiều vấn đề, nghĩa là tạo cho tác phẩm có dư ba, vang hưởng.

2. Bàn luận

- Đó là một ý kiến đúng đắn và sâu sắc.
- Bởi vì:
  - + Truyện ngắn là tác phẩm tự sự cỡ nhỏ nhưng lại miêu tả cuộc sống ở bề sâu, bề xa. Bởi vậy trong nghệ thuật viết truyện ngắn, các nhà văn luôn chú ý phần mở đầu và kết thúc. Kết thúc truyện cũng bộc lộ tài năng của nhà văn trong việc dẫn dắt tình huống truyện, chọn điểm dừng đúng lúc, chứa đựng sự bất ngờ, kịch tính đưa đến cho người đọc những sự bất ngờ, vỡ lẽ, ngạc nhiên, sự xót xa, ám ảnh.... Kết thúc truyện còn gợi mở nhiều vấn đề, nghĩa là tạo cho tác phẩm có dư ba, vang hưởng...; là quá trình đồng sáng tạo ở độc giả, khơi dậy ở người đọc nhiều liên tưởng sâu xa về ý nghĩa của truyện và tư tưởng của nhà văn... Có thể xem kết thúc là cái đích nội dung của truyện, thể hiện nghệ thuật khép truyện của nhà văn. “Sức mạnh của cú đấm (nghệ thuật) là thuộc về đoạn cuối”.
  - + Thực tế những tác phẩm văn học có giá trị đều có kết thúc bất ngờ, vang hưởng, như....Trong đó, không thể không kể đến.....

.....

Đề 5:

Cái đẹp mà văn học đem lại không phải cái gì khác hơn là cái đẹp của sự thật đời sống được khám phá một cách nghệ thuật.

1. Giải thích:

- *Cái đẹp mà văn học đem lại*: là cái đẹp nghệ thuật được sáng tạo do tài năng của người nghệ sĩ. Cái đẹp trong tác phẩm văn học chủ yếu được thể hiện ở nội dung tư tưởng cao cả; hình thức nghệ thuật độc đáo, hấp dẫn.
- *Cái đẹp của sự thật cuộc sống*: bắt nguồn từ hiện thực, là vẻ đẹp của thiên nhiên, cuộc sống, con người được kết tinh, chắt lọc từ hiện thực.
- *Cái đẹp được khám phá một cách nghệ thuật*: cái đẹp trong cuộc sống được nhà văn khám phá và cảm nhận ở chiều sâu tư tưởng, tình cảm để rồi khắc họa qua sự tìm tòi, sáng tạo mới mẻ, độc đáo; tạo nên sự hài hòa giữa nội dung tư tưởng và hình thức nghệ thuật, đem lại giá trị thẩm mỹ cao đẹp.
- > Ý nghĩa khái quát: Khẳng định vẻ đẹp của sáng tạo nghệ thuật trong mối quan hệ với hiện thực cuộc sống và tài năng của nhà văn với việc khám phá, sáng tạo cái đẹp.

2. Bàn luận

- Đó là một ý kiến hoàn toàn đúng đắn, sâu sắc.
- Bởi vì:
  - + Xuất phát từ đặc trưng của văn chương, nghệ thuật: Lấy cái đẹp của hiện thực làm chất liệu, đề tài, cảm hứng sáng tác. Mọi sáng tạo nghệ thuật đều bắt nguồn từ đời sống.

Tác phẩm văn học chỉ có thể làm rung động trái tim người đọc khi chứa đựng giá trị thẩm mỹ: Khả năng văn học phát hiện và miêu tả vẻ đẹp của cuộc sống một cách sinh động, giúp con người cảm nhận và rung động một cách tinh tế, sâu sắc trước vẻ đẹp đó.

Giá trị thẩm mỹ của văn học thể hiện ở nội dung: mang lại cho con người vẻ đẹp muôn hình muôn vẻ của cuộc đời, khám phá vẻ đẹp sâu xa trong nội tâm con người...

Cái đẹp nghệ thuật còn thể hiện ở hình thức, được biểu tượng qua hình tượng nghệ thuật riêng biệt, độc đáo, không lặp lại, sự sáng tạo yếu tố nghệ thuật phong phú...

+ Thực tế văn học cho thấy những tác phẩm văn học có giá trị đều mang tầm lòng nhân văn cao cả, như.....Trong đó, không thể không kể đến....

Đề 6:

Bàn về văn học, Hoàng Ngọc Hiến cho rằng:

“Ngoài việc phản ánh đầy đủ sự thật đời sống, văn học còn có nhiệm vụ buộc người đọc nhìn chăm chú hơn, nghiêm khắc hơn vào bản thân mình, từ đó hiểu sâu sắc hơn sự thật về bản thân mình.”

Giải thích:

- *Văn học phản ánh đầy đủ sự thật đời sống*: Đây là mục đích và đối tượng quan trọng nhất của văn học. Văn học nhận thức, khám phá bản chất quy luật của hiện thực cuộc sống con người.

- *Văn học còn có nhiệm vụ buộc người đọc nhìn chăm chú hơn, nghiêm khắc hơn vào bản thân mình, từ đó hiểu sâu sắc hơn sự thật về bản thân mình*: Nhiệm vụ, sứ mạng của văn học là giúp cho con người hiểu được ý nghĩa, giá trị của cuộc sống: tốt - xấu, đúng - sai, thật - giả, thiện - ác... để có thể nhìn thấy và nhìn thấu, nhìn chăm chú hơn vào bản thân, để không chỉ biết phân biệt mà còn biết lựa chọn, không chỉ đi theo mà còn biết hành động.

→ Ý kiến đề cập đến chức năng nhận thức của văn học. Văn học không chỉ nhận thức, khám phá bản chất quy luật của hiện thực cuộc sống con người mà còn nâng cao năng lực nhận thức và tự nhận thức cho người đọc.

*** Bàn luận:**

- Khẳng định tính đúng đắn của câu nói

- Lí giải vì sao *văn học còn có nhiệm vụ buộc người đọc nhìn chăm chú hơn, nghiêm khắc hơn vào bản thân mình, từ đó hiểu sâu sắc hơn sự thật về bản thân mình?*

+ Sáng tạo văn học là hoạt động nhận thức về con người và cuộc sống xung quanh. Tác phẩm văn học phản ánh quá trình khám phá và lí giải cuộc sống, rồi chuyển hóa những hiểu biết đó vào trong tác phẩm, nhằm đáp ứng nhu cầu nhận thức của con người.

+ Tác phẩm văn học giúp con người nâng cao nhận thức, giúp người đọc có một cái nhìn phong phú, đa dạng, chính xác về cuộc sống. Hơn thế nữa, văn học giúp cho người đọc hiểu về con

người, cuộc đời để từ đó liên hệ, so sánh, đối chiếu, *nhìn chăm chú hơn, nghiêm khắc hơn vào bản thân mình* mà hiểu được chính mình. Đó chính là quá trình tự nhận thức của người đọc.